

Täysistunto

Perjantai 14.2.2025 klo 13.00—13.32

Täysistunto alkoi klo 13.00. Täysistunto päättyi klo 13.32.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (13.00—13.06) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (13.06—13.32).

Slovenian parlamentin puhemies Urška Klakočar Zupančič seurueineen oli seuraamassa täysistuntoa.

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

Puhemies Jussi Halla-aho: Hyvät kansanedustajat! Ilmoitan, että Slovenian parlamentin puhemies Urška Klakočar Zupančič seurueineen on saapunut seuraamaan täysistuntoa. Eduskunnan puolesta toivotan vieraat tervetulleiksi. [Suosionosoituksia]

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 13.2.2025 antanut hallituksen esityksen HE 4/2025 vp.

2.2. Sidonnaisuudet, VN

Eduskunnalle on saapunut Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle valtioneuvoston jäsenten sidonnaisuuksista (Orpo, Grahn-Laasonen, Satonen, Essayah, Meri, Tavio, Adlercreutz, Multala, Bergqvist, Juuso, Ikonen, Rydman ja Talvitie) VN 1/2025 vp.

2.3. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus vaalirahoituksen valvonnasta vuoden 2024 europarlamenttivaaleissa (K 4/2025 vp).

3. Ville Valkosen vapautuspyyntö perustuslakivaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 17/2025 vp

Pöytäkirja PTK 7/2025 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan tiistaina 18.2.2025 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 18.2.2025 kello 11.

4. Lakialoite laiksi lastensuojelulain muuttamisesta

Lakialoite LA 22/2024 vp Marko Kilpi kok

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan. — Keskustelu. Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

Keskustelu

13.02 Marko Kilpi kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä lakialoitteessa esitetään, että lastensuojelulakia muutetaan niin, että 1) lastensuojelussa olevan lapsen puhelin voidaan ottaa haltuun ilman päätöstä, jos kyse on lyhytaikaisesta, enintään 12 tuntia kestävästä puhelimen käytön rajoittamisesta, 2) henkilötarkastukseen riittäisi syy epäillä, että lapsella on vaatteissaan tai muutoin yllään 65 §:n 1 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä, ja 3) lastensuojelulaitoksen johtajan tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan henkilön päätettävissä olevan lapsen liikkumisvapauden rajoittamisen lastensuojelulaitoksessa enimmäisaikaa pidennettäisiin seitsemästä vuorokaudesta 30 vuorokauteen, ja lisäksi esitetään, että rajoitus voi jatkua enintään 90 vuorokautta nykyisen 30 vuorokauden sijaan.

Puhemies! Lastensuojelu on ajautunut jo pitemmän aikaa jyrkkenevään kriisiin. Viesti lastensuojelusta on ollut selvä ja kirkas: emme pysty tekemään työtämme, emme pysty suojelemaan lapsia. Itsemääräämisoikeus on perustuslaillinen oikeus, mutta jos sitä ylikorostetaan varsinkin lasten kanssa, polkeutuu siinä muita perusoikeuksia, kuten esimerkiksi oikeus turvallisuuteen tai vaikkapa oikeus riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin.

Itsemääräämisoikeuden korostamisella ei saa aiheuttaa lapsen turvallisuudelle vaaraa eikä saa vaarantaa lapsen normaalia kehitystä. Näin on kuitenkin tapahtunut jo pitemmän aikaa, ikävä kyllä. Lastensuojelussa normaalien kasvatuksellisten rajoitustoimien tekeminen on muodostunut hyvin byrokraattisen kankeaksi hallintomenettelyksi. Puhelimen käytön rajoittamisesta on järjestettävä asianosaisten kuuleminen ja täytettävä useita lomakkeita, kun tarkoituksena on saada lapsi yöllä nukkumaan. Joissakin tapauksissa sitä ei voida tehdä ollenkaan, vaikka kyse on täysin normaalista kasvatuksellisesta toimesta.

Jos lapsi päättää lähteä sijoituspaikasta hatkaan, sitä ei voida asianmukaisesti estää. Tämä on johtanut siihen, että sijoituspaikoista on tullut hollitupia, missä mennään ja tullaan niin kuin halutaan ja huvittaa. Hyvin usein hatkailevan nuoren ja lapsen elämässä on kyse jonkinlaisesta kriisiytyneestä tilanteesta, ja se seitsemän vuorokautta liikkumisen rajoittamista, mikä tänä päivänä on voimassa, ei alkuunkaan riitä sen kriisiytyneen tilanteen haltuunottoon.

Pöytäkirja PTK 7/2025 vp

Väkivaltainen käyttäytyminen lasten ja nuorten keskuudessa on ilmiselvästi jo vuosikausia ollut selkeässä kasvussa, ja tämä näkyy erityisesti tuolla lastensuojelussa. Lapsilla on yhä enemmän teräaseita ja muita astaloita, ja niitä myös käytetään. Samoin myös päihitteiden käyttö on runsasta. Henkilötarkastuksia ei lapsille kuitenkaan voida tehdä, kun lapset tulevat laitoksiin valvomattomista tilanteista. Tämä mahdollistaa lapsellisen helposti aseiden ja päihitteiden tuomisen sijoituspaikkoihin. Moni lastensuojelun ammattilainen onkin sanonut väkivallan uhan olevan sijoituspaikoissa hyvin olennainen ja jatkuvasti läsnä.

On tultu siihen, että sijoituspaikoissa mietitään jo tänä päivänä, onko se itsemääräämisoikeuden polkemista, jos lapsia vaaditaan pesemään hampaat tai vaaditaan tulemaan syömään, ja jos tällä tavalla lastensuojelun ammattilaiset keskustelevat keskenään, niin se on kyllä osoitus siitä, että ollaan aika pahasti hakoteillä.

Näistä ja monesta muusta syystä viimeksi juuri eilen eräskin lastensuojelussa työskentelevä ammattilainen totesi, että puhelimen käytön rajoittaminen on maailman paras toimenpide, jos sellainen saadaan asianmukaiseen käyttöön. Rajoittamistoimista, jotka ovat täysin normaaleita kasvatuksellisia asioita, on tullut monimutkaisia ja byrokraattisia hallintomenettelyitä, joita alaikäinen lapsi ei yksinkertaisesti ymmärrä. Sitä kautta heille opetetaan vain byrokratian rattaissa jauhautumista, joissa he ovat vain mitättömiä nappuloita eivätkä niinkään ihmisiä.

Arvoisa puhemies! Kun lapsi otetaan huostaan, kun lapsi otetaan pois omasta kodistaan ja sijoitetaan muualle, yhteiskunta tekee siinä hyvin merkittävän lupauksen. Se lupaa pitää lapsesta huolta, se lupaa tarjota lapselle asioita, joista hän on omassa elämässään jäänyt paitsi ja joiden puute uhkaa hänen kehitystään merkittäväällä tavalla, ja ikävä kyllä tilanne on ollut jo pitkään niin, että yhteiskunta ei ole pystynyt tätä lupausta pitämään. Yhteiskunta ei pysty tarjoamaan rajoja eikä rakkautta, juuri niitä asioita, joidenka puuttumisen takia lapsi ylipäätään on joutunut sijoitettavaksi. Rajat ovat rakkautta. Vaikka lapset niitä vastaan kapinoivatkin, niin kun rajoja on, he tuntevat, että heistä välitetään, ja se taas luo turvallisuudentunnetta, joka on perustavaa laatua olevaa rakennusmateriaalia lapsen kehitykselle. Turvattomuus on täysin väärä kasvualusta tasapainoiselle elämälle. Meidän tehtävänä on huolehtia lapsille turvallinen ympäristö kasvaa ja kehittyä. Arvoisat kansanedustajat, se on meidän velvollisuus. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Mennään puhujalistalle. Edustaja Rintamäki.

13.08 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme lakialoitetta laiksi lastensuojelulain muuttamisesta, jonka on allekirjoittanut edellä puhunut kokoomuksen kansanedustaja Marko Kilpi. Lakialoitteen tavoitteena olisi saada voimaan muutos, joka mahdollistaisi sijaishuollossa lyhytaikaisen puhelimenkäyttörajoituksen ilman, että tätä varten tarvitsisi tehdä erillistä päätöstä. Tämä on rajattu nyt kuitenkin vain lyhytaikaiseen rajoittamiseen, korkeintaan 12 tuntiin.

Tarkoituksena on myös laajentaa lastensuojelulaitosten henkilökunnan mahdollisuuksia toteuttaa henkilötarkastuksia ja pidentää liikkumisvapauden rajoittamisen enimmäisaikaa. Henkilötarkastuksen tekemiseksi riittäisi syy epäillä, että lapsella on vaatteissaan piilossa kiellettyjä aineita tai esineitä. Liikkumisvapautta voitaisiin rajoittaa nykyisen, hyvin lyhyen seitsemän vuorokauden sijaan 30 vuorokautta, ja yhtäjaksoinen rajoittaminen saisi

Pöytäkirja PTK 7/2025 vp

jatkua enintään 90 vuorokautta 30 vuorokauden sijaan. Uudistukset toisivat merkittävää helpotusta nuorten parissa työskentelevien arkeen.

Arvoisa puhemies! Aloitteen perusteissa kuvataan aivan oikein lastensuojelulain puutteita. Byrokratia on tehnyt lastensuojelutyöstä hankalaa, kun pieniäkin rajoituksia varten täytyy tehdä hallinnollinen päätös. Lapset ja nuoret tuntuvat tänä päivänä tuntevan oikeutensa hyvin, mutta velvollisuuksia sen sijaan ei usein tunneta. Liikkumisen rajoittamisen vaikeus on mahdollistanut lapsille ja nuorille sen, että he voivat poistua sijoituspaikastaan kuin koira veräjältä, minkä jälkeen he ovat helppo saalis hyväksikäyttäjille.

Poliisin ammatissa näkee aivan liian paljon laitosnuoria, joilla on jo nuorella iällä vakavia päihde- ja huumeongelmia. Huumeiden hankkimiseksi lapsella/nuorella ei ole rahaa, vaan he joutuvat tekemään rikoksia saadakseen aineita, ja monet tarjoavat maksuksi omaa kehoaan. Nuoret tarvitsevat perään katsomista ja huolenpitoa, myös rajoja ja kuria. Muussa tapauksessa ajautuminen päihdemaailmaan on aivan liian helppoa. Nämä ongelmakohdat nivoutuvat siinäkin mielessä yhteen, koska tiedämme, miten helppoa nuorten on kännykän välityksellä saada huumausaineita tai halutessaan vaikka aseita.

Arvoisa puhemies! Onneksi näitä edustaja Kilven tuomia huolia tullaan käsittelemään yhdessä lastensuojelulainsäädännön kokonaisuudistuksen kanssa. Hallitus ottaa tämän asian tosissaan ja tekee töitä ongelmien korjaamiseksi. Henkilöstön toimivaltuuksiin liittyvät kysymykset tullaan huomioimaan.

Uudistukset tulevat hallituksen esityksissä kahdessa vaiheessa: ensimmäinen syksyllä 2025 ja jälkimmäinen vuonna 2026. Tarkoituksena on käsitellä esimerkiksi ehdotukset vakavaa väkivaltaa käyttävien lasten integroiduista ja suljetuista kuntoutuspalveluista ja keinoista puuttua niin sanottuihin laitosnuorten hatkoihin sekä selkiyttää ja uudistaa lastensuojelulain rakenne ja sisältö kokonaisuutena.

Kiitän edustaja Kilpeä erittäin hyvästä aloitteesta. — Kiitos. [Timo Heinonen: Erinomainen puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Päivi.

13.12 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Edustaja Kilpi on tehnyt aloitteen tärkeästä asiasta, ja itsekin yhdyn täysin näihin tavoitteisiin.

Itsemääräämisoikeuksien vahvistaminen on valitettavasti kääntynyt nuorten turvattomuudeksi, kun lastensuojelun ammattilaisilla ei ole riittäviä mahdollisuuksia asettaa terveitä rajoja lapsille ja nuorille. Huostaanotettujen lasten ja nuorten sijoituspaikoissa lasten liikkumista ei ole enää tämän nykylain mukaan voinut rajoittaa entiseen tapaan, ja todellakin jopa puhelimen käytön rajoittamisesta on tehtävä hallinnollinen päätös, mikä kuormittaa henkilöstöä ja tuo mukaan turhauttavaa byrokratiaa. Lapset ja nuoret voivat melko vapaasti myös poistua sijoituspaikoistaan, jonka vuoksi päihde- ja väkivaltaongelmat ovat kasvaneet, kun niihin liittyviä kierteitä on vaikeampi katkaista. Lasten ja nuorten luvattomiin poissaoloihin on todellakin myös voitava puuttua entistä selkeämmin, jotta ongelmat voitaisiin ratkaista.

Aivan kuten tässä on jo todettu, hallitus aikoo uudistaa lastensuojelulakia vaiheittain, kahdessa vaiheessa hallitusohjelman mukaisesti. Tuohon ensimmäiseen vaiheeseen, jota odotamme jo tämän vuoden syksyllä, nimenomaan odotan näitä esityksiä, joita edustaja Kilpi on nostanut esiin, ja myös ehdotuksia toimenpiteistä koskien lasten luvattomia poissaoloja lastensuojelulaitoksista. Mutta vähintään yhtä tärkeä on myös tämä toinen osa, jota

Pöytäkirja PTK 7/2025 vp

odotamme vuonna 2026, jossa kiinnitetään huomiota nimenomaan siihen varhaiseen tukeen, ennaltaehkäisemiseen, moniammatilliseen lapsiperhetyöhön ja lastensuojelun avopalveluita painottavan palvelurakenteen edistämiseen. On todellakin tärkeää löytää keinot niiden lasten ja nuorten kohdalla, joiden ongelmat ovat edenneet jo niin pitkälle, että heidät on sijoitettu tai huostaanotettu, mutta vielä tärkeämpää on pyrkiä ennaltaehkäisemään näitä ongelmia esimerkiksi käyttämällä vaikkapa ennaltaehkäisevää kotipalvelua. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

13.15 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Hyvää ystävänpäivää alkuun kaikille. Vaikka tämä aihe on hieman nyt surullinen, siitä huolimatta on hyvä tavoite, että jokaisella olisi edes yksi ystävä, ja sitä tietysti tänäänkin kaikille toivomme.

Edustaja Kilven lakialoite on erittäin tervetullut. Tämä on ehkä vähän samaa sukua tämän koulujen kännykkäkieltoasian kanssa — me joudumme tässä talossa säätämään lainsäädäntöön yksi toisensa jälkeen erilaisia, aika lailla itsestäänselvyyksiä, jotka itsestäänselvyyksinä on erilaisissa arjen tilanteissa todettu perusoikeuksiksi tai perustuslain vastaisiksi toimiksi. Joskus käytin itse esimerkkiä, että tarvitseeko lapsen sitten ottaa päiväkodissa kurahousut pois, jos hän kokee, että hän ei halua ottaa niitä pois. Mutta kyllä ne siellä täytyy ottaa, ja vähän samaa ajatusta on ehkä näissä, että me olemme vieneet nämä perusoikeustulkinnat hyvin pitkälle.

Tässä edellä edustajakollegat käyttivät hyviä puheenvuoroja siitä, mitä pääministeri Petteri Orpon hallitus tällä sektorilla on tekemässä. Meillä on tulossa tämä kokonaisuudistus, johon täällä viitattiin, ja siinä toivottavasti tämän vuoden aikana, viimeistään tulevana syksynä saadaan laki eduskunnan käsittelyyn, jossa myös nämä lastensuojelun erityisyksiköt tulevat Suomessa käyttöön. Lapsiasiainvaltuutettu Elina Pekkarinen ja HUSin lastenpsykiatrian linjajohtaja Leena Repokarihan nostivat vajaa vuosi sitten huhtikuussa esille väkivaltaisten lasten ja nuorten lastensuojeluyksiköt. Tällaisissa lastensuojelun erityisyksiköissä saisi aina parasta mahdollista yliopistosairaaloiden tuottamaa psykiatrista hoitoa mutta pystyisi käymään myös koulua. Lastensuojelukenttä ja lastenpsykiatrit ovat pitäneet esillä tätä jo aiemmin, ja tähän nousi Viertolan surullisten tapahtumien aikaan uudelleen esille.

Pekkarinen totesi Helsingin Sanomissa, että ”tällaisia lapsia yhdistää käytöksen tuhoavuus, joka kohdistuu joko itseen tai muihin”. Esitys sai silloin pääministeri Petteri Orpolta vahvaa tukea, mutta myös hallitukselta laajemmin, ja toivottavasti tämä hybridiyksiköiden toteuttaminen vakavasti oireileville, niin sanotuille system crasher -lapsille ja -nuorille nyt toteutuu.

Idea on se, että kun normaali ei toimi eikä erityinenkään riitä, tarvitaan jotain poikkeuksellista. System crasher -nuori on erikoinen ja vaikeaselitteinen nimitys, mutta sitä on myös itse näiden lasten ja nuorten tilanne. System crasher nousi terminä laajemmin esille joitain vuosia sitten, kun Saksassa julkaistiin samanniminen elokuva. Elokuva kertoo yhdeksänuotiaasta Benni-tytöstä, jota palloteltiin sijaishuoltopaikasta toiseen ja ryhmäkodista kolmanteen. Pieni tyttö oli monessa mielessä valloittava mutta myös impulsiivinen, voimakas ja aggressiivinenkin. Ammatillaiset ja aikuiset tekivät parhaansa mutta eivät pystyneet tätä pientä tyttöä auttamaan. Lastensuojeluaiheinen elokuva olikin vahvoja tunteita herättävä

Pöytäkirja PTK 7/2025 vp

mutta samalla myös varsin realistinen kuva tilanteesta, josta täällä tänäänkin olemme puhuneet, missä järjestelmä on kyvytön myös vastaamaan lasten ja nuorten erilaisiin tarpeisiin. Saksassa tällaisia lapsia, jotka joutuvat esimerkiksi suojakotiin siksi, että eivät kelpaa muuallekaan — eivät kelpaa muuallekaan — kutsutaan nimellä systemsprenger. Kyse on siis tietyntyyppisistä järjestelmän väliinputoajista, jotka rikkovat siis systeemin, järjestelmän. Järjestelmä on siis heidän kohdallaan rikki, eivät nämä lapset, vaikka olemme luulleet sen toimivan. Ja yleensä se toimii, kun ongelmat pystytään rajaamaan selkeästi, mutta kun näin ei ole, niin systeemi ei toimi. Palvelujärjestelmämme on tällöin liian pirstaleinen — ja tähän täällä viitattiin tässä kokonaisuudistuksessakin. Elokuvan pieni tyttö ei siis ole paha, mutta ei toisaalta myöskään tiedä, mitä hyvä on. Moniongelmainen lapsi käy karua taistelua tahtoen lopulta eniten olla kuitenkin vain oman äitinsä kanssa.

Pekkarinen ja Repokari nostivat siis pääministeri Petteri Orpon tukemana keskusteluun lastensuojelun hybridiyksiköt, jotka olisivat siis erikoistuneet erityisesti väkivaltaisesti käyttäytyviin lapsiin ja nuoriin. Esille esimerkkinä on nostettu Helsingin Rinnekodit Oy:n intensiivihoidon yksikkö, missä lastenkotiin on integroitu HUSin lastenpsykiatrian yksikön psykologi, neuropsykologi, sairaanhoitaja ja lääkäri. Lisäksi samassa yksikössä toimii sairaalakoulu, ja keskiöön on nostettu ennen muuta pysyvyys. Tämä auttaisi itse lapsia ja nuoria, mutta myös monia muita.

On nimittäin, hyvät kollegat, arkipäivää, että meillä on lastensuojelussa ja sijaishuollossa koko ajan enemmän ja enemmän erittäin vaativahoitoisia ja monenlaista tukea tarvitsevia lapsia ja nuoria, ja heitä syntyy enempi, jos me emme korjaa näitä haasteita, joita edustaja Kilvenkin lakialoitteessa esille nostetaan. Lapsen mutta myös perheen ongelmien kasaantuessa tarvitaan uudenlaisia toimia, uudenlaisia keinoja ja pitkäjänteisempää apua. Kimurantit ja moniongelmaiset tilanteet vaativat laaja-alaisesti erilaisia palveluita, ja tällöin, kuten saksalaiselokuvassakin kävi, systeemi ei jousta riittävästi ja eri toimijat hyvästä tahdostaan huolimatta jäävät liian yksin. [Puhemies koputtaa] Tällainen moniammatillinen ja monitoimijainen yhteistyö voisi saada systeemin toimimaan näillekin ei erilaisille vaan erityisille lapsille ja nuorille. Hyvä, että asiaan on nyt tartuttu, vaikkakin vasta aika monien surullistenkin tapahtumien jälkeen.

Haluan antaa vahvan tuen tälle Kilven lakialoitteelle, joka on yhden osan korjaaminen ja hyvä alleviivaus taas siitä, minkälaiseen me olemme tämän sääntelyn vieneet, että joudumme sääntelyllä korjaamaan liikaa sääntelyä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Muistutan, että puolelta lopetetaan, koska on suuren valiokunnan kokous. — Edustaja Rasinkangas.

13.22 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Kyseessä on lakialoite laiksi lastensuojelulain muuttamisesta. Hallitus on uudistamassa nykyistä lastensuojelulakia, mikä on erittäin tervetullut ja tärkeä asia. Tässä aloitteessa on tärkeitä huomioita, joiden tulisi ehdottomasti olla osana nykyisen lastensuojelulain uudistamista.

Jo pitkään lastensuojelun sijoitusyksiköissä on koettu ongelmaksi henkilöstön kasvat- ja hoitotehtävän kannalta riittämättömien keinojen ja työkalujen puuttuminen. Yksi riittämättömistä keinoista on ollut liikkumisvapauden rajoittaminen ilman byrokratiaa, ja rajoitusaika on ollut liian lyhyt. Sijoitusyksikön henkilökunnalla on ollut välillä vaikeaa saada nopeasti kiinni rajoittamisesta päättävää sosiaalitoimen henkilöstöä.

Pöytäkirja PTK 7/2025 vp

Sosiaalitoimen päätös sijoittaa alaikäinen lapsi tai nuori lastensuojelulain perusteella kiireellisesti huostaan — tai muu pidempiaikainen sijoitus — kertoo yleensä siitä, että lapsen kasvu ja kehitys on siinä määrin häiriintynyt tai vaarantunut, että näiden turvaamiseksi on päätetty sijoittaa. Joissakin tilanteissa myös lapsen huoltajat ovat kokeneet omat kasvatus-toimensa riittämättömiksi ja pyytävät sosiaalitoimelta apua.

Nykyinen liikkumisvapauden rajoittamisesta päättäminen ja sen pituuden pidentäminen olisivat tärkeitä uudistuksia nuoren turvallisuuden ja terveellisen kasvun ja kehityksen kannalta. Nuorten hatkaaminen eli karkailu on lisääntynyt etenkin juuri sijoitusyksiköistä. Osasyynä on se, että nykyinen lainsäädäntö ei mahdollista riittäviä keinoja tähän kasvatus-työhön. Myöskään henkilökunnan oikeus verekseltään karkaavan nuoren kiinniottoon ei lain mukaan ole mahdollista, vaan henkilökunnan tulee ottaa yhteys sijoittavaan tai päivystävään sosiaalityöntekijään, joka puolestaan tekee virka-apupyynnön poliisille, ja poliisille nämä ovat C-luokan tehtäviä eli ei-kiireellisiä.

Karkaamiset ovat johtaneet monen nuoren kohdalla ikäviin seurauksiin. Hatkareissulla on syyllistytty moniin rikoksiin, kuten väkivaltarikoksiin, päihteiden käyttöön ja varkaus-rikoksiin. Muutamat nuoret ovat lisäksi hatkareissullaan joutuneet seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi päätyessään päihteitä ja lääkkeitä käyttävien seuralaisten majoitukseen.

Tässä aloitteessa vedotaan myös liikkumisvapauden rajoituksen pidentämiseen ja kasvatus- ja hoitohenkilökunnan mahdollisuuteen päättää tästä tarvittavasta toimenpiteestä. On myös tärkeää, että henkilökunnalle lisätään oikeus tehdä henkilöntarkastus esimerkiksi lomalta palattaessa, hatkareissulta kiinni otettaessa tai muulloin, kun on syytä epäillä, että nuorella on hallussa sellaisia tarvikkeita tai esineitä, joita lain mukaan ei saisi olla hallussa, taikka hallussa oleva materiaali on vaaraksi nuorelle itselleen tai jollekin muulle: esimerkiksi päihteet, lääkkeet, teräaseet sekä niihin rinnastettavat asiat. Sijoitusyksikön henkilökunnalle tulisi laajentaa tämä henkilöntarkastus mahdolliseksi myös niissä tilanteissa, kun nuorta ollaan ottamassa esimerkiksi hatkareissun jälkeen kiinni sijoitusyksikön ajoneuvolla. Tällä hetkellä laki mahdollistaa tarkastuksen autossa, joka on luonnollisesti vaikeampi tila suorittaa tarkastus — tästä esimerkki, missä kaksi kiinni otettua nuorta laittoivat autossa paperia palaamaan ja vaativat ulospääsyä autosta.

On tärkeää, että kännykän käyttöä rajoitetaan myös sijoitetuilta nuorilta. Meillä on myös ikäviä tapauksia, missä sijoitusnuori on pahoinpidellyt tai jopa riistänyt hengen työntekijältä pyrkiessään karkuun tai käyttäessään luvaton ja salassa sijoitusyksikköön tuomaansa astaloa. Kännykkä on nuorille tärkeä, mutta tärkeää on myös rajoittaa ja turvata nuoren arkiryhtiä. Yksi tärkeä onkin turvata sijoitusyksikössä nuorelle riittävä uni ja sitä kautta parantaa nuoren arkiryhtiä. Kännykän rajoittaminen voi olla muutenkin tarpeen, kun lapsella on vahva kännykkä- tai peliriippuvuus.

Tämä aloite on erittäin tärkeä, ja toivon, että lastensuojelulakia tarkastellaan muidenkin epäkohtien osalta, jotka ovat liian byrokraattisia tai haittaavat sijoitusyksiköiden henkilökunnan tärkeää kasvatus- ja hoitotyötä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz.

13.27 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Tuen vahvasti puheena olevaa edustaja Kilven aloitetta, ja edustaja Kilpi ja muutkin puhujat toivat puheenvuoroissaan hyvin esiin sen, miten nykyinen laki ja sen edellyttämä byrokraattinen toimintatapa monissa yk-

Pöytäkirja PTK 7/2025 vp

sityiskohdissa estää ja haittaa lasten auttamista ja estää ja haittaa sitä, että voitaisiin ennalta toimia niin, että tietyt vaikeudet heidän kohdallaan voitaisiin välttää.

Vanhaan aikaan, siis sata vuotta sitten, oli laitoksissa monenlaista mielivaltaa, mutta sitten se heiluri meni toiseen ääripäähän. Nyt me käsittelemme lastensuojelua, ja muitakin esimerkkejä on, missä on sitten pyritty mielivaltaa estämään — ja sen estäminen on tietysti ihan perusteltua ja oikein — säätämällä aivan liian byrokraattisia ja tiukkoja rajoituksia sen suhteen, miten esimerkiksi tässä tapauksessa lastensuojelun piirissä voidaan lapsia auttaa ja puuttua heidän tilanteisiinsa, kun tilanne sitä vaatii. Taustalla ovat tietysti nämä naurettavat, ylikireät perustuslakitulkinnat, joista pikkuhiljaa onneksi päästään järkevämmille vesille. Esimerkiksi ensi viikolla käsittelemme täällä salissa sitä, että kännykän käyttöä kouluissa voidaan rajoittaa, ja enää juuri kukaan ei lausu, että siihen liittyisi huomattavia perustuslaillisia ongelmia.

Herää kysymys, miksi ja ketkä ovat menneet säätämään tällaisia lakeja, jotka ovat terveen järjen vastaisia ja joissa virkailijat, henkilöt, aikuiset siellä, jotka pyrkivät lapsia auttamaan, eivät voi ihan normaaleja kasvatusmetodeja käyttää ilman huomattavaa byrokraattia. No, kuvasin äsken jo vähän, miksi, ja nyt sitten kysymys on siitä, ketkä tämmöisiä ovat menneet säätämään. No, minä varmasti olen ollut mukana — olenhan ollut täällä niin pitkään, että varmasti tämäkin laki on säädetty minun täällä ollessani — mutta sanon, että on erinomainen asia, että näistä ylikireistä perustuslakitulkinnosta johtuvia käytännön epäkohtia meidän lainsäädännössä nykyään pikkuhiljaa korjataan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt on kello hyvin paljon, mutta otetaan nämä kaksi puheenvuoroa, jos ne ovat lyhyitä. — Olkaa hyvä, edustaja Kiuru, Pauli.

13.30 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Aivan lyhyesti, kuten pyysitte, kiitän edustaja Kilpeä erinomaisesta aloitteesta. Rajat ovat rakkautta, kuten hän sanoi. Häiriökäyttäytyminen on rajojen etsimistä. Rajat tulevat jossain vaiheessa vastaan, ja se viimeinen raja on siinä vaiheessa, kun vankilan ovi menee kiinni. Jos ollaan niin pitkällä, olemme epäonnistuneet — yhteiskunta on epäonnistunut, kasvattajat, koulutus, vanhemmat ja koko yhteiskunta kokonaisuudessaan. Kiitos Kilvelle näistä hyvistä aloitteista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi.

13.30 Marko Kilpi kok: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän erittäin hyvistä ja tasapainoisista ja ymmärtäväisistä puheenvuoroista, mitä tässä on esitetty. — Lastensuojelussa on useita ongelmia ja korjauskohteita, se me tiedetään, mutta esimerkiksi nämä kolme kohtaakin jos saataisiin kuntoon, se olisi merkittävä parannus lastensuojelun piirissä.

Pitää myöskin huomioida se, että tässä puhutaan nyt niistä asioista, mitkä ovat siellä ongelmakirjon toisessa päässä, ja meidän pitäisi asioita tarkastella myös kokonaisvaltaisesti, niin että pystyttäisiin ennalta ehkäisemään mahdollisimman paljon ja mahdollisimman hyvin ja tehokkaasti niitten ongelmien kehittyminen siihen pisteeseen, että lapsia sitten joudutaan ottamaan huostaan ja viemään lastensuojelun piiriin sinne sijoituslaitoksiin.

Me pystymme näitä tilanteita paljon paremmin sieltä huomaamaan ja pystymme tekemään niihin oikeita toimenpiteitä, jos meillä siihen tahtoa on, ja tämä on myöskin juuri se ydinkysymys: mitkä ovat meidän arvot, mihinkä me panostamme tässä yhteiskunnassa?

Pöytäkirja PTK 7/2025 vp

Tällaisessa taloustilanteessa rahan ja talouden merkitys korostuu, mutta meidän pitää pitää mielessä myös lapset ja nuoret, jotka ovat meidän tulevaisuus. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 189/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 1/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 18.2.2025 pidettävään täysistuntoon.

6. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 18.2.2025 klo 14.00.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tämä täysistunto on päättynyt. Hyvää ystävänäpäivän jatkoa, hyvää viikonloppua!

Täysistunto lopetettiin klo 13.32.

Pöytäkirjan vakuudeksi: